

Mobiiliohjausta ulkomailla harjoitteleville ammattikorkeakoulu- opiskelijoille

Sirpa Laitinen-Väänänen

Opettajankouluttaja, projektipäällikkö, TtT
Jyväskylän ammattikorkeakoulu,
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
sirpa.laitinen-vaananen@jamk.fi

Pekka Pirttiaho

Toimitusjohtaja, TaM
Mobiletools International Oy
pekka.pirttiaho@mobiletools.fi

Hanna Hopia

Yliopettaja (hoitotyö), TtT
Jyväskylän ammattikorkeakoulu,
Hyvinvointiyksikkö
hanna.hopia@jamk.fi

Artikkeli on käynyt läpi referee-menettelyn.

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjaus

tuvan harjoittelun ohjauksen haasteista ja uusista menetelmistä.

Artikkelissa kuvataan ammattikorkeakouluopiskelijan ammattitaitoa edistävän harjoittelun mobiiliohjauskokeilu ja siitä saatuja tuloksia. Artikkelin tavoitteena on herättää keskustelua erityisesti ulkomailla tapah-

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu on laajin yksittäinen ja merkittävin opiskelijan ammatillista identiteettiä kehittävä opintokokonaisuus ammattikorkeakouluopinnoissa. Harjoittelussa ollessaan opiskelija työskentelee aidoissa työtilanteissa ja ympäristöissä soveltaen teoretietoa käytäntöön ja hankkien kokemusta sekä kehittäen omaa työn teke-

miseen liittyvää ajatteluaan (Laitinen-Väänänen ym. 2007a). Ammattitaitoa edistävän harjoittelun tulee ammattikorkeakoulussa olla aina ohjattua (Asetus ammattikorkeakouluopinnosta 256/1995). Yleisenä käytäntönä on, että opiskelijalle nimetään ohjauksen vastuuhenkilöt sekä ammattikorkeakoulusta että työharjoittelupaikalta. Kuitenkin lähes puolet ammattikorkeakouluopiskelijoista mainitsee, että he eivät olleet saaneet ohjausta harjoittelun aikana omasta ammattikorkeakoulustaan. Lisäksi harjoittelun ohjaukskäytännöissä on havaittu eroja koulutusohjelmittain. (Salonen 2005.) Myös opettajan ja harjoittelupaikan ohjaajan työnjako, roolit ja vastuut opiskelijan ohjauksessa eivät ole selkeitä ja eritoten opettajan rooli vaatisi selkeyttämistä (Onuoha 1994). Opiskelijat odottavat opettajalta tukea harjoittelun alkuvaiheessa tavoitteiden asettelussa ja ohjausta myös harjoittelun aikana (Salonen 2005). Harjoittelun ohjauksen sisällöllisenä haasteena on tutkimusten mukaan ollut löytää tasapaino opiskelijan reflektiivistä ajattelua ja itsearviointia tukevan ja toisaalta käytännön työtaitoja kehittävän ohjauksen välillä (Öhman ym. 2002).

Ammattikorkeakouluissa ulkomailla harjoitteluaan suorittavien määrä on pysynyt suunnilleen samana koko 2000-luvun (Vaihto-opiskelu Suomesta ja Suomeen 2000–2007). Vuonna 2007 runsas kymmenen prosenttia aloittaneista ammattikorkeakouluopiskelijoista suoritti vähintään kolme kuukautta kestävä harjoittelunsa ulkomailla. Eniten lähtijöitä oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusaloilta (Ammattikorkeakoulujen vaihto-opiskelu suhteessa uusiin opiskelijoihin koulutusaloittain 2007). Harjoittelujakso vieraassa kulttuurissa tarjoaa kulttuuriin

tutustumisen ja opetussuunnitelman mukaisten osaamistavoitteiden lisäksi mahdollisuuden itsenäistyä, kokeilla ammatillisen osaamisen rajoja, vahvistaa kielitaitoa sekä kehittää päätöksentekovalmiuksia (Koistinen 2003).

Koska ulkomailla harjoittelussa olevan opiskelijan ohjausta ei kustannussyistä ole mahdollista toteuttaa ohjaavan opettajan lähiohjauskäynnellä (Koistinen 2003), jää ohjaus pääasiassa paikallisen ohjaajan ja opiskelijan itseohjautuvuuden vastuulle. Kotimaasta käsin ohjausta voi toteuttaa erilaisin avoimin oppiympäristöin kuten puhelimen, sähköpostin ja verkko-oppimisympäristöjen avulla. Kallialan ja Toikkasen (2009, 12) mukaan sosiaalinen media monipuolistaa opiskelijoiden työskentelymuotoja, mutta haastaa oppimisen ohjauksen kehittämiseen entisestään. Koska “vain näkyvää voi ohjata” (Koli 2003) vaatii harjoittelun ohjauksen kehittäminen ohjauksen työvälineitä, joilla oppimisen ja ammatillisen kehittymisen tulosten lisäksi itse prosessia ja tapahtuvaa muutosta voidaan kuvata. Kyse on näin ollen ennen kaikkea opiskelijan kehittymisen näkyväksi tekemisestä. Työvälineiden kehittäminen helpottaa ohjaajien työtä ja välineet vahvistavat opiskelijan itsearviointitaitojen kehittymistä.

Harjoittelun mobiiliohjauksen kehittäminen

Kehittääkseen opiskelijan ammatillista ohjattua harjoittelun ohjausta sisällöllisesti ja menetelmällisesti mobiiliohjaustyökalujen avulla Jyväskylän ammattikorkeakoulun Ammatillinen opettajakorkeakoulu käynnisti kolmevuotisen mobiiliohjauksen kehittämis- ja tutkimushankkeen vuonna 2007 (Laitinen-Väänänen ym.

2007b). Hankkeen tavoitteena oli selvittää mobiiliohjauksen tarjoamia mahdollisuuksia opiskelijan ammatillisen kasvun tukemisessa ja opettajan ohjaus toiminnan kehittämisessä. Hankkeen kohderyhmänä olivat ulkomailla tai muuten kaukana opiskelupaikkakunnaltaan harjoitteluaan suorittavat ammattikorkeakouluopiskelijat ja heidän ohjaavat opettajansa. Kokeiluun osallistui vapaaehtoisesti kymmenen opettajaa ja 31 opiskelijaa kahdeksasta eri koulutusohjelmasta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

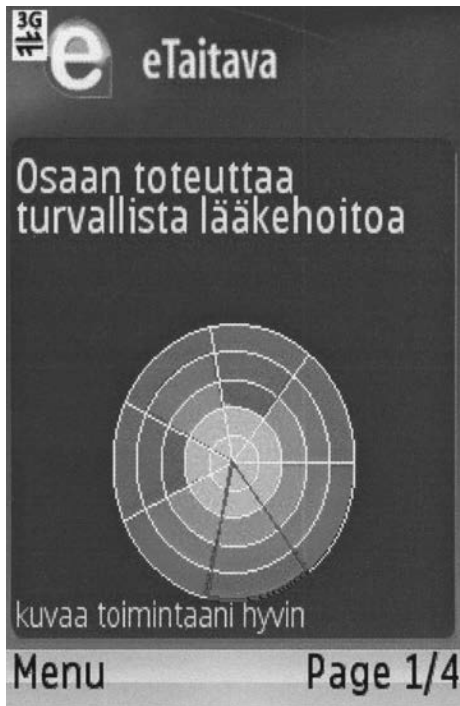
Mobiiliohjaus liittyy kiinteästi käsitteeseen 'mobiilioppiminen', joka ymmärretään mahdollisuudeksi oppia ja opiskella liikkeessä (Tella 2003). Erilaiset mobiililaitteet mahdollistavat joustavan opiskelun tilanteissa ja tiloissa, jotka ovat opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaisia (Manninen ym. 2007, 84). Mobiililaitteiksi luetaan kännykät, kannettavat tietokoneet, kämmentietokoneet sekä erilaiset personal digital assistant (PDA) -laitteet (Naismith ym. 2004). Tämän tutkimuksen hankkeessa mobiiliohjauksen työkaluksi valittiin eTaitava-järjestelmä (<http://etaitava.fi>) joka on verkossa ja matkapuhelimessa toimiva jatkuvan palautteenannon työkalu. Järjestelmän avulla opettaja ja opiskelija ovat ohjausyhteydessä toisiinsa.

Opettaja suunnittelee etukäteen eTaitava-järjestelmään opiskelijan osaamista ohjaavia ja itsearviointia tukevia kysymyksiä ja tehtäviä, jotka voivat olla suljettuja ja avoimia kysymyksiä, video- ja valokuvaustehtäviä. Etukäteen laadittujen kysymysten ja tehtävien avulla opettaja voi suunnata opiskelijan huomion opetussuunnitelman tavoitteiden kannalta olennaisiin asioihin työtoiminnassa ja tukea näin opiskelijan itseohjautu-

vuutta ja itsearviointia. Hakkarainen kollegoineen (1999) puhuu ajattelun työkaluista, joiden tehtävänä on kehittää ajattelua suuntaamalla ja fokusoida ajattelua suuntaamalla ja fokusoida opiskelijan havaintoja. Ohjaavat kysymykset toimivat tällaisina työkaluina. Kysymysten avulla opiskelija voi kohdistaa havaintonsa valikoituihin asioihin harjoittelun arjessa, pohtia ja analysoida niitä, soveltaa teoretietoa ja ylittää näin arki ajattelunsa rajoja. Kysymyksiä on käytetty ja kehitetty reflektion käynnistäjiksi perheterapeuttisissa keskusteluissa (Tomm 1987), ratkaisukeskeisessä johtajuudessa (Hirvihuhtha & Litovaara 2003) sekä dialogisen keskustelun tukemisessa opettajan ja opettaja-opiskelijan verkkokeskustelussa (Aarnio 1999). Kysymyksiin ja tehtäviin opiskelija vastaa joko matkapuhelimella tai tietokoneella säännöllisin väliajoin. Järjestelmä muistuttaa opiskelijaa avoimista kysymyksistä tekstiviestillä. Opiskelijan vastaukset tallentuvat eTaitava-järjestelmän tietokantaan graafisten raporttien ja Excel-tiedostojen muodossa, joista on selkeä havaita vastauksissa tapahtuneita muutoksia. Opettaja seuraa näin tallentuvia vastauksia säännöllisesti tietoko-

*Kysymys on
ennen kaikkea
opiskelijan
kehittymisen
näkyväksi
tekemisestä.*

neeltaan ja käyttää saamaansa palaute-tietoa tukenaan opiskelijan ammatillis- sen kehittymisen ohjauksessa. Vastaus- ten visuaalisuus auttaa opettajaa havait- semaan ja seuraamaan opiskelijan osaa- misen kehittymisen muutosta tehok- kaammin kuin pelkkä puhelinkeskuste- lu tai oppimispäiväkirja. Säännölliset vastaukset mahdollistavat lähes reaaliai- kaisen oppimisen ja kehittymisen seu- rannan. Ne antavat arvokasta tietoa opettajalle myös harjoittelupaikasta op- pimisympäristönä ja sen tarjoamista op- pimis- ja työtehtävistä. Myös opiskelijal- la on pääsy vastauksiinsa ja hän voi koota ne esimerkiksi portfolioonsa tai raporttiinsa harjoittelujakson päätyttyä.

Kuvio 1. Esimerkki matkapuhelimen käytöstä mobiiliohjauksen kokeiluhankkeessa¹.

Tässä artikkelissa esiteltävässä mobiiliohjauksen kokeiluhankkeessa opetta- jat laativat ohjaavat kysymykset ja tehtä- vät koulutusaloittain yhdessä hyödyntä- en yhteistä osaamistaan ja aiemmin am- matillisella toisella asteella suunniteltuja kysymyspohjia. He päätyivät kerran vii- kossa ohjaustapahtuvaan yhteydenot- toon. Kysymysten tavoitteena oli suun- nata opiskelijaa palaamaan työtoimin- taansa ja tiedostamaan, mitä hän on teh- nyt, miten oppimistilanteet eli samalla työtilanteet ovat kohdanneet opetus- suunnitelman ja harjoittelun tavoitteet sekä miten hänen osaamisensa on ke- hittyntä harjoittelun aikana. Kysymykset olivat sekä strukturoituja että avoimia. Video- ja valokuvausmahdollisuuksia ei käytetty.

Tutkimusmenetelmät

Kolmelle sosiaali- ja terveysalan opettajaa ryhmä haastateltiin ja kahdelle saman koulutusalan opiskelijalle lähetettiin sähköpostikysely syksyllä 2008, joissa esitettiin tutki- mus- ja kehittämishankkeen tutkimus- kysymyksiä ja -menetelmää. Ryhmähaas- tattelun tavoitteena oli, ei vain saada sel- ville mobiiliohjaukseen hyötyjä ja soveltuvuutta, vaan myös tukea opetta- jien yhteisreflektiota. Ryhmähaastatte- lun avulla ajatellaan saatavan enemmän tietoa kuin yksilöhaastattelun avulla, koska sen aikana osallistujat muistelles- saan voivat herättää toisissaan uusia muistikuvia tapahtumista ja niiden mer- kityksistä (Eskola & Suoranta 1998, 95- 96). Ryhmähaastattelu nauhoitettiin. Haastattelu- ja kyselyaineistoja lähestyt- tiin temaattisen sisällönanalyysin näkö-

¹Esimerkki matkapuhelimen näytölle tulevasta seitsemän kysymyksen sarjasta, jossa kukin "reikälei- vän" sektori edustaa yhtä kysymystä ja jossa kukin ympyrän kaari kuvaa vastauksen tason 1-5 -astei- kolla (1-kuvaa toimintaani huonosti - 5-kuvaa toimintaani erittäin hyvin). Opiskelija valitsee toiminta- taansa kuvaavan tason matkapuhelimen nuolinäppäintä käyttäen, jolloin valinta värjää pohjan eri väreihin.

kulmasta (Kynäs & Vanhanen 1999). Analysointivaiheessa aineistoja lukemalla koottiin erilaisia mainintoja mobiiliohjauksoikeilusta. Tarkastelemalla näitä kirjattuja mainintoja niistä koottiin ryhmiä, teemoja, joita vielä yhdisteltiin päätyen lopulta kolmeen teemaan, joita on tarkemmin kuvattu seuraavassa.

Mobiiliohjaus opettajien ja opiskelijoiden kokemana

Seuvaavassa kuvataan millaiseksi opettajat ja opiskelijat kokivat mobiiliohjauksen.

Suunnitelmallista ja systemaattista

Opettajat kokivat hyväksi sen, että he joutuivat suunnittelemaan ennen harjoittelun alkua opetussuunnitelman tavoitteita avaavat kysymykset eTaitavaan. Tämä ”pakotti” heidät pohtimaan sitä, miten opetussuunnitelmassa määritellyt, usein varsin yleisellä tasolla kuvatut, harjoittelun tavoitteet näyttäytyivät työtoimintana ja osaamisena. Kysymysten suunnittelu etukäteen sai aikaan sen, että opiskelijan ohjaus oli ennakoitumpaa, strukturoitumpaa ja systemaattisempaa kuin aiempi puhelimen tai sähköpostin välityksellä tapahtunut ohjausyhteydenotto. eTaitava-järjestelmän perusideana onkin saada opettajan ja opiskelijan välisestä viestinnästä säännöllistä, strukturoitua ja mitattavaa (Paalanen 2007; Pirttiahon & Holm 2007). Strukturoitujen kysymysten lisäksi myös avoimet kysymykset koettiin tärkeiksi, koska niiden avulla opiskelija saattoi pyytää opettajaa soittamaan ja näin kertomaan vuolaammin kokemistaan tilanteista harjoittelun aikana. Opettajat kokivat edelleen, että he pystyivät tällä tavoin

kohdistamaan lisäohjauksensa juuri niille opiskelijoille, jotka sitä vastausten perusteella tarvitsivat. Lisäohjaus tapahtui perinteisesti puhelimitse tai Live Messengerin avulla.

Myös opiskelijan näkökulmasta ohjaus rakentui strukturoitumaksi. Dokumentoituneet, koko harjoittelujakson ajalta tallentuneet vastaukset ohjauskesymyksiin ja niihin palaaminen mahdollistivat oman osaamisen arvioinnin ja ammatillisen kehittymisen seuraamisen. Ajallisesti pitkällä, esimerkiksi kolmen kuukauden harjoittelujaksoilla loppuviikoilla alkuvaiheen asiat ja tunteet ehtivät olla unohtuneet. Myös oman ammatillisen kehittymisen analysointi rajoittuu helposti vain viimeisiin viikkoihin, jos harjoittelun arvioinnin välineenä käytetään harjoittelun päätyttyä kirjoitettavaa harjoitteluraporttia. Omien säännöllisten, viikoittaisten vastauksien analysointi ja omien harjoittelukokemuksien ja -tilanteiden muisteleminen helpotti opiskelijan oman oppimis- ja kehittymisprosessin kokonaisvaltaista kuvaamista.

Kyselyyn vastanneet opiskelijat olisivat halunneet kuitenkin pidemmän ajan vastata viikoittaisiin järjestelmän lähettämiin kysymyksiin. Nyt vastaaminen piti tapahtua muutaman päivän sisällä muistutuksen saamisesta. Tämän jälkeen vastausmahdollisuus ohjelmassa sulkeutui.

Kiinteä ohjaussuhde

Haastateltujen opettajien ja sähköpostikyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mielestä mobiiliohjaus mahdollisti kiinteän ohjaussuhteen muodostumisen opiskelijan ja opettajan välillä, vaikka välimatkaa oli runsaasti ja vaikka kas-

Esille nousi kokemus mobiiliohjauksesta harjoittelun ohjausta systematisoivana menetelmänä.

votusten tapahtuvaa ohjauskontaktia ei toteutunut. Järjestelmään tallentunut vastausdata kertoi opettajalle viikoittain opiskelijan toiminnasta ja etenemisestä. Opettajat kokivat, että he tiesivät näin mitä opiskelijalle kuului ja kuinka harjoittelu eteni.

**"Tuntui kuin opiskelija oli näpeissä"
(Opettaja 2)**

Opiskelijalle tullut sähköpostimuitus saapuneista kysymyksistä tuntui opiskelijoista opettajan henkilökohtaiselta yhteydenotolta, vaikka sen lähetti eTaitava-ohjelma ohjelmoidusti. Yhteydenotto oli säännöllistä ja kysymykset monipuolisesti oppimista ja työntekoa avaavia.

**Yksisuuntaista
vuorovaikutusta**

Haastatellut opettajat kokivat mobiiliohjauksen tarjoavan pääsääntöisesti yksisuuntaista ohjausvuorovaikutusta. Ohjauksen aloitteentekijänä olivat opettajien laatimat ohjauskysymykset ja opiskelijan aloitteellisia yhteydenottoja ei ollut. Opettajat pohtivat haastatteluissa

myös sitä, olisiko chat -mahdollisuutta voinut tehokkaammin käyttää reaaliaikaista vuorovaikutusta tukevana työvälineenä. Opettajien mielestä heidän olisi tullut enemmän paneutua avointen kysymysten laatimiseen, koska se olisi saattanut tuoda esille opiskelijan kokemusmaailmaa monipuolisemmin harjoittelujakson aikana. Nyt opiskelijan kokemukset raportoituivat matkapuhelimen tekstikentän pienuuden takia niukoiksi ja laajempi itseilmaisuus mahdollistui vasta harjoittelun loppuraportissa.

Pohdinta

Tämän artikkelin tavoitteena oli kuvata ammattikorkeakouluopiskelijan ammattitaitoa edistävän harjoittelun mobiiliohjauksoikeilua ja siitä saatuja alustavia kokemuksia opettajien ja opiskelijoiden näkökulmasta.

Aineistosta nousi esille kokemus mobiiliohjauksesta harjoittelun ohjausta systematisoivana menetelmänä. eTaitava-järjestelmään opettajien etukäteen suunnittelemat, opetussuunnitelman tavoitteista lähtevät ohjaavat kysymykset tukevat opiskelijaa kiinnittämään huomionsa olennaisiin asioihin kehittyvässä asiantuntijuudessaan. Voidaankin olettaa, että mobiiliohjaus vahvistaa näin opiskelijan itsearviointitaidon kehittymistä. Opiskelija joutuu itse pohtimaan toimintaansa, vertaamaan sitä kysymysten kautta ja avulla opetussuunnitelman tavoitteisiin ja tavoiteltavaan osaamiseen.

Dokumentoitunut vastausdata on myös tärkeä tekijä opiskelijan itsensä osaamisen tunnistamisen työkaluna. Opiskelija voi vastatessaan kysymyksiin omassa rauhassaan palata oppimiskokemuksiinsa, yhdistää teoreettista, käytän-

nöllistä ja kokemuksellista tietoaan, rakentaa uudelleen aiempia kokemuksiaan, antaa uusia merkityksiä kokemuksilleen sekä laajentaa tietämystään muihin ympäristöihin. Kysymykset mahdollistavat oppimis- ja työtapahutumien pilkkomisen pienempiin osiin ja näin auttavat opiskelijaa analysoimaan osaamistaan ja oppimistaan helpommin. Osaamisen tunnistaminen ja erityisesti työkokemukseen perustuvan osaamisen tunnistaminen ovat ajankohtaisia asioita ja kehittämiskohteita ammattikorkeakoulun ja eritoten aikuiskoulutuksen uudistamiskeskusteluissa (ks. esim. Gröhn 2009).

eTaitavan tapaisessa mobiiliohjauksessa opettajien rooli ohjauksen etukäteissuunnittelussa korostuu, koska heidän on muutettava osaamisperustaisten opetussuunnitelmien tavoitteet konkreettien kysymysten muotoon. Myös harjoittelupaikan ohjaajien osallistuminen kysymysten laatimiseen ja suunnitteluun oli tärkeää, koska tällöin tulevaisuuden asiantuntijuutta olisivat rakentamassa niin ammattikorkeakoulun kuin työelämänkin edustajat. Se auttaisi myös opettajan ja työpaikan ohjaajan yhteisen ymmärryksen muodostumista opiskelijan osaamisen kehittymisestä, sen tukemisesta ja arvioinnista. Tosin yhteinen suunnittelu ei ole kansainvälisessä harjoittelun ohjauksessa niin yksinkertaista kuin se on kotimaassa. Bolognan prosessin mukaiset osaamisperustaiset, yhtäläiset ammatin osaamiskuvaukset kuitenkin suuntaavat kohti yhteistä koulutuksellista ymmärrystä ja opintojen harmonisoitumista.

Mobiiliohjauksessa opettajan roolin vahvistuminen opiskelijan itsearviointia tukevana ja sen käynnistäjänä fasilitaattorina on yhtenäisen modernin opetta-

juuskäsityksen kanssa. Tänä päivänä opettaja on siirtynyt opettamisen sijasta entistä enemmän oppimisen ohjaajaksi ja fasilitoijan rooliin (Laitinen-Väänänen ym. 2008). eTaitava-järjestelmä mahdollistaa myös opettajan osallistumisen käytännön työtoiminnan ohjaukseen käyttämällä hyväksi eTaitava-järjestelmän videoiden ja valokuvien dokumentointimahdollisuutta. Kuvat ja videot antavat opettajalle opiskelijan kokemuksellisen tiedon lisäksi objektiivisen kuvan mahdollisista konkreettisista tuotoksista, joita opiskelija on harjoittelujaksollaan tehnyt. Visuaalisen tiedon avulla ohjaava opettaja tulee tietoiseksi opiskelijan käytännön taidoista, mikä tuo uuden ulottuvuuden opettajan harjoittelun ohjaukseen. Tyypillisesti opettajan rooli näyttäytyy opiskelijan ammatillisen kasvun ohjauksessa eikä niinkään käytännön osaamisen tukemisessa, jonka ohjaaminen onkin jäänyt harjoittelupaikan ohjaajan vastuulle. Valokuvat ja videot dokumentoittuaan eTaitava-järjestelmään voivat hyvin toimia opiskelijan portfolion aineksina.

Kokemus kiinteästä ohjaussuhteesta nousi myös esille ohjauskokeilussa. Ohjausvuorovaikutus ohjaajan ja opiskelijan välillä on todettu olevan tärkein tekijä opiskelijan ammatillisen kasvun tukijana harjoittelun aikana (Shepard ym. 1999). Vuorovaikutus voi olla kasvotusten tai verkkoympäristössä tapahtuvaa. Onuohan (1994) tutkimuksessa opiskelijat pitivät tärkeänä tietoisuutta siitä, että ohjaaja on saatavilla harjoittelun aikana. Saatavilla olo on kuitenkin henkilökohtainen ja tulkinvarainen asia. Voidaan kuitenkin olettaa, että mobiiliohjaus mahdollistaa opiskelijalle tunteen opettajan saatavilla olosta ja henkilökohtaisesta kontaktista, mikä saattaa johtua mobiililaitteiden erikoisluon-

teesta; niille on ominaista henkilökohtaisuus (esim. PC tarkoittaa suomeksi käännettynä personal computer) (Paalonen 2007, 14). Opiskelija voi matkapuhelimen tai taskutietokoneen avulla ottaa yhteyttä opettajaan, kun kokee sen tarpeelliseksi. Tällainen ohjauksen ajasta ja paikasta riippumattomuus voi olla etu opettajallekin. Hän kokee ohjauksen kiinteyden tunteen, vaikka ei ole päivittäisesti aloitteellisessa kontaktissa opiskelijaan. Toisaalta ajasta paikasta riippumattomuus saattaa lisätä opettajalle paineita ”aina saatavilla olost”, mikä sinällään on työtä kuormittava tekijä.

Opiskelijoiden liikkuvuus kauemaksi ammattikorkeakoulun läheisyydestä kasvaa lähitulevaisuudessa. Synä tähän ovat muun muassa opiskelun kansainvälistyminen, opiskelupaikkakuntien harjoittelupaikkojen niukkuus suhteessa opiskelijamääriin ja opiskelijoiden yksilölliset uravalinnat (Lerkkanen 2005). Ulkomailla tai kaukana ammattikorkeakoulusta harjoittelevan opiskelijan ohjaus on taloudellinen kysymys. Opettajien ohjauksenkäynnit ulkomailla eivät ole taloudellisesti tarkasteltuna mahdollisia ja viikoittaiset ohjaukspuhelut tulevat huomattavasti kalliimmaksi kuin mobiiliohjauksen suunnitteluun menevä työaika. Tulevaisuudessa tarvitaan uudenlaisia ja monipuolisia harjoittelun ohjausmenetelmiä ja -välineitä. Uusien ohjausmenetelmien ja -välineiden myötä opettajat ja harjoittelupaikan ohjaajat joutuvat täsmentämään rooliaan ja työnjakoaan opiskelijan ohjauksessa. Tähän on syytä, sillä ammattikorkeakoulun henkilöstöstä yli kolmannes on sitä mieltä, että harjoittelun aikana tapahtuvaa ohjausta ja työnjakoa harjoittelupaikan ja oppilaitoksen välillä tulisi kehittää (Salonen 2004). Saadut ko-

kemukset Jyväskylän ammattikorkeakoulun mobiiliohjauksen tutkimus- ja kehittämishankkeesta kannustavat mobiiliohjauksen käyttämiseen ulkomailla tapahtuvan harjoittelun ohjauksessa. eTaitava-ohjelman käyttö on taloudellinen tapa ohjata, sillä vastaukseen tarvittavien data -siirtojen hinnat ovat muutamana euron luokkaa kuukaudessa. Virtuaalisten ohjaus- ja oppimisympäristöjen sekä työvälineiden kehittäminen korostuu entisestään tulevaisuudessa, koska korkeakouluopiskelijoiden kansainvälistä liikkuvuuden kehittämistä halutaan tukea nykyisestäään (Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009 - 2015, 4, 17).

Lähteet

Aarnio, H. 1999. Dialogia etsimässä. Opettaja-opiskelijoiden dialogin kehittyminen tieto- ja viestintäteknistä ympäristöä varten. Acta Universitatis Tamperensis 676. Tampereen yliopisto. Tampere: Vammalan Kirjapaino Oy.

Ammattikorkeakoulujen vaihto-opiskelu suhteessa uusiin opiskelijoihin koulutusaloittain 2007. CIMO. Viitattu 22.2.2009.

<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx?documentId=so23408085712591&cmd=download>

Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 3.3.1995/256.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Gröhn, I. (toim.) 2009. Näkökulmia korkeasteen oppisopimuksen kehittämiseen. HAAGA-HELIA Kehittämisasiaportteja 1. Viitattu 28.2.2009. <http://www.helia.fi/fi/tutkimus-ja-kehityspalvelut/julkaisut/liitteet/NakokulmaWeb.pdf>

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 1999. Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WSOY.

Hirvihuhta, H. & Litovaara, A. 2003. Ratkaisun taito. Pro. Helsinki: Tammi.

Kalliala, E. & Toikkanen, T. 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Tampere: Esa Print Oy.

- Koistinen, P. 2003. Kansainvälinen harjoittelu osana ammattikorkeakoulutusta. Teoksessa H. Kotila (toim.) *Ammattikorkeakoulupedagogiikka*. Helsinki: Edita, 206 - 221.
- Koli, H. 2003. Oppimisprosessin ohjaus uusissa oppimisympäristöissä. Teoksessa H. Kotila (toim.) *Ammattikorkeakoulupedagogiikka*. Helsinki: Edita, 153 - 169.
- Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia. 2009. Opetusministeriö. Viitattu 23.2.2009
- Kyngäs, H. & Vanhanen L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede*. 11 (1), 3-12.
- Laitinen-Väänänen, S., Majuri, M. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2008 *Ammattikorkeakouluopettajuudelle työelämän kehittämistehtävissä rakentuvat merkitykset*. Teoksessa A. Töytäri-Nyrhinen (toim.) *Osaamisen muutosmatkalla*. Helsinki: Edita, 101 - 113.
- Laitinen-Väänänen, S., Talvitie, U. & Luukka, MR. 2007a. Clinical supervision as an interaction between the clinical educator and the student. *Physiotherapy Theory and Practice* 32 (2), 95 - 103.
- Laitinen-Väänänen, S., Vuorimaa, V. & Kaikkonen, L. 2007b. TOVE: A development project enhancing mentoring during students' international exchange periods in vocational higher education. The 2nd Practice-Based and Practitioner Research conference on Learning and Instruction November 14th - 16th 2007, Maastricht.
- Lehtinen, J. 2005. Koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haittaavien ajatusten yhteys ammattikorkeakouluopintojen keskeyttämiseen. *Keiver* 4 (2). Viitattu 28.2.2009. <http://www.piramk.fi/keiver/keiver.nsf>
- Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Opetushallitus. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Naismith, L., Lonsdale, P., Vavoula, G. & Sharples, M. 2004. Literature review in mobile technologies and learning. Futurelab Series. Report 11. University of Birmingham. Viitattu 23.2.2009.
- Onuoha, A. 1994. Effective clinical teaching behaviors from the perspective of students, supervisors and teachers. *Physiotherapy* 80 (4), 208 - 214.
- Paalanen, H. 2007. Mobiilioppimisen sovellusten käyttäjähävyksyntä -tapaustutkimuksena eTaitava mobiilisovellus. Tietojärjestelmätieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Pirttiaho, P. & Holm, J.-M.K. 2007. eTaitava - Mobile feedback for out-of-classroom learning. Proceedings on line. 13th International Conference on Technology Supported Learning and Training 28.-30.11.2007 Berliini, Saksa. http://www.online-educa.com/pdf/programme_2007.pdf
- Salonen, P. 2004. Intoa on, onko aikaa? Kooste harjoittelun kehittämishankkeesta toteutetusta harjoitteluaiheisesta kyselystä ammattikorkeakoulujen henkilöstölle. B: Ajankohtaista. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
- Salonen, P. 2005. Ohjaako harjoittelu asian tuntijuuteen? Selvitys ammattikorkeakouluopiskelijoille toteutetusta harjoitteluaiheisesta kyselystä. B: Ajankohtaista. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
- Shepard, K.F., Hack, L.M., Gwyer, J. & Jensen, G.M. 1999. Describing expert practice in physical therapy. *Qualitative Health Research* 9 (6), 746 - 758.
- Tella, H. 2003. M-learning - cybertextual traveling or a herald of post-modern education? Teoksessa H. Kynäslähti & P. Seppälä (toim.) *Mobile learning*. Helsinki: Edita Publishing Inc. It Press, 7 - 21.
- Tomm, K. 1987. Interventive interviewing: Part II. Reflexive questioning as a method to enable self-healing. *Family Process* 26 (2), 167 - 183.
- Vaihto-opiskelu Suomesta ja Suomeen 2000-2007. CIMO. Viitattu 22.2.2009. <http://www.cimo.fi/dman/Document.php?documentId=kf23408085712604&cmd=download>
- Öhman, A., Solomon, P. & Finch, E. 2002. Career choice and professional preferences in a group of Canadian physiotherapy students. *Advances in Physiotherapy* 1 (4), 16 - 22.